

Szentírási lelkiség

Előadás a Szent István Társulatnál. Budapest, 2008. november 17. hétfő 16,30 ó.

Jakubinyi György gyulafehérvári római katolikus érsek

Egyéni meggyőződésem szerint a keleti kereszténység lelkiségét legszebben, legvonzóbban az orosz zarándok vallomásai tükrözik.¹ Első sorait idézem: „Isten kegyelméből keresztény vagyok, tetteim szerint nagy bűnös, hivatásom szerint hontalan vándor, a legalacsonyabb sorból, s helységről-helységekre zarándokolok. Tulajdonom a következő: hátamon egy zsák száraz kenyérrel, a mellemen a Szentírás: ennyi mindenem.”² Az orosz zarándok a Szentírásból él. Igaz, később elsajátítja, illetve ajándékba kapja a Jézus imát, a szív imáját, és még mellé veszi a Filokáliát³ is. De a Szentírás megmarad lelkisége alapvető forrásának.

Mi a lelkiség, a spiritualitás? A skolasztikus módszer azt kéri, hogy előbb határozzuk meg azt, amiről beszélni akarunk. Csak miután meghatároztuk, mi a lelkiség, tudjuk megállapítani, hogy van-e szentírási lelkiség.

Még a lexikonok is küzdenek a lelkiség meghatározásával. Néhányat idézek a jelenleg legnépszerűbb német lelkiségi lexikonból.⁴

Karl Rahner SJ: „Élet a Lélekből.” (Leben aus dem Geist) „A hit, remény és a szeretet tudatos és valamennyire módszeres fejlődése.”

Paul M. Zulehner: „A hit megvalósítása konkrét életkörülmények között.”

Anton Rotzetter OFMCap: „A vallás gyakorlása, amely mércéjét a Názáreti Jézus által megnyitott történelemből veszi.”

Erdemes felolvasni Dr. Diós István rövid összefoglaló cikke lényeges részét a Magyar Katolikus Lexikonból⁵: „A lelkiség a tökéletesség elérésének útja, mely korok és kultúrák eltérő lehetőségei között liturgikus, teológiai és magánajtatossági formákban, irányzatokban mutatkozik meg. Egy-egy karizmatikus egyéniség, szent nagyon meghatározhatja. Ebben az értelemben minden vallásnak megvan a maga lelkisége, és a római katolikus egyházon belül is sok lelkiség van (bencés, ferences stb.). – A lelkiségek különbözőségének oka az Egy Lélektől származó karizmák sokfélesége (vö. 1 Kor 12). A lelkiségek az Egyház életének gazdagságát, a hit sokféle kibontakozási lehetőségét tanúsítják egy meghatározott emberi környezetben.”

¹ Ismeretlen szerzőtől, *A zarándok elbeszélései*, ford. Dr. Korzenszky Richárd OSB, Pannonhalma 1994. A mű eredeti címe többet mond: *A zarándok lelki atyjához intézett őszinte elbeszélései*.

² id. mű 7. o.

³ *Philokalia* = a szépség szeretete, több szentatya idézettárának (antológia) a neve. A leghíresebb, amelyet az orosz zarándok is magával hordott: Athoszhegyi Szent Nikodémus kiadása, Velence 1782 görögül, 36 szentatya időrendben a IV-XV. századból a Jézus imára vonatkozó íráskönyv gyűjteménye. Az orosz zarándok a könyv ósláv fordítást hordta magával, amelyet Velicskovszky Szent Paizie (+Neamț, Moldova 1794) készített *Dobrotoljubie* címen.

⁴ Christian Schütz u. a., *Spiritualität*, in: *Praktisches Lexikon der Spritiualität*. Kiadja Christian Schütz, Freiburg 1988, 1170-1216.

⁵ *lelkiség* címszó, in: *MKL VI. kt.* Budapest 2002, 758.

Minden meghatározás közös vonása, hogy a Szentlélekre és Jézus Krisztusra hivatkoznak, ugyanakkor nyitottak az emberi lét és a világ felé. Éppen ezért a német katolikus teológiai lexikon meghatározása a legtömörebb: „Élet a Lélekben.” (Leben im Geist)⁶ Ez azért is találó, mert a *lelkiség* szó a *Lélek* szóból származik! (A latin *spiritualitás* a latin *Spiritus*ból.)

A spiritualitás fogalma először a francia katolicizmusban tűnt fel 1900 körül. A vallásos élet, az aszkézis (gyakorlat) és a misztika (élmény, tapasztalat) tanát jelentette. Német nyelvterületen, és ezt követően a magyarban is, a II. világháború óta jámborság értelemben használták. A 80-as évek óta profán, világi jelentése is van. Ilyen értelemben, Josef Sudbrack szerint „a lelkiség ma felfogást, mentalitást is jelent, amely a valós világot értelmezi”.

A Szentírást a Szentlélek sugallatára sok ismert és ismeretlen szentíró írta. A sugalmazás nem vette el a szentíró emberi tudását, stílusát, de biztosította, hogy hit és erkölcs dolgában nem tévedhetett. Ezért a szó teljes értelmében két szerzője van a Szentírásnak: Isten és a szentírók.⁷ Az Újszövetség 27 könyve a hagyomány szerint nyolc szentírótól származik: kánoni sorrendben Máté, Márk, Lukács (2), János (5), Pál (14), Péter (2), Jakab, Júdás. Mind a nyolc zsidó volt, csak Lukács volt antiokhiai hellén (vagy görög műveltségű szír), aki előbb zsidóvá lett (prozelita), majd keresztény. A II. Vatikáni Zsinat párhuzamba állítja az Ige megtestesülését és az Isten igéje megtestesülését a Szentírásban: „Isten emberi nyelveken kifejezett igéi ugyanis hasonlónak váltak az emberi beszédhez, amint egykor az örök Atya Igéje a gyöngye emberi test föl vételével hasonlónak vált az emberekhez.”⁸ Egyszerűbben: Ahogy a második isteni Személy, az Ige emberré lett, vagyis a Hiszekegy szerint igaz Isten maradt és igaz ember lett, úgy Isten kinyilatkoztatott Szava vagyis Igéje a Szentírásban igaz emberi szóvá lett, de megmaradt igaz isteni Szónak is. Ebből azonban az is következik, hogy minden egyes szentírónak saját lelkisége lehetett, de azokat a Szentlélek sugalmazása közös nevezőre hozza. Ezért jogos kutatni a **Szentírás lelkiségét**.

Sokat írtak a szentírási lelkiségről. Nem ismerhetem mindegyiket. De engedjétek meg, hogy a számomra ismertek közül a legvilágosabbat kövessem a továbbiakban. P. Dr. John N. M. Wijngaards MHM⁹ előadást tartott *Bibliai spiritualitás* címen Máltában 1978. április 14-én a Biblikus Apostolság Katolikus Világszövetsége nagygyűlésén.¹⁰

⁶ Josef Sudbrack u. a., *Spiritualität*, in: *Lexikon für Theologie und Kirche*, kiadja Walter Kasper, IX. kt. Freiburg 2000,852-860.

⁷ vö. *Dei Verbum* kezdetű dogmatikus konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról DV 11, in: *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Budapest 2000,433.

⁸ DV 13, in: id. mű 434-435.

⁹ sz. 1935, Mill Hill Missionary szerzetespap 1959, Lic. bibl. PIB és Dr. theol. PUG 1963, Hyderabad, India 1963-1976, London, MHM általános helynöke 1976-1982. Sajnos 1998-ban kilép a papságból, tiltakozásul a nők papsága elutasítása miatt (Nota doctrinalis *Inde ab ipsis primordiis* 1998.6.29. in: EV 17,870 – nr.1149). Előadása megtartásakor még hithű katolikus szerzetespap.

¹⁰ J. N. M. Wijngaards, MHM, *Biblical Spirituality*, in: *Plenary Assembly Word Catholic Federation for the Biblical Apostolate Malta '78*, Stuttgart 1979,130-144. – Külön füzetben is kiadták *What is Biblical Spirituality?* címen, London é. n.

A szentírási lelkiség életút, a Szentírás pedig a forrása. Tehát a szentírási lelkiséget nem a Szentírásban keressük. A Szentírás megalapozza a szentírási lelkiséget, (életutat) sugallatával, életpéldákkal és szabályokkal.

A lelkiségben az élet nyilvánul meg. A lelkiség alakja attól függ, hogy az egyén hogyan köti össze világnézetét és életcélját saját személyiségével. Egyeseket a szemlélődés vonz, másokat a szegények szolgálata. Mindenkit közvetlenül személyesen és egyénileg a Szentlélek sugall. Szoros értelemben véve minden kereszténynek saját lelkisége van. De mindnyájuknak közös vonása, hogy a keresztény lelkiség minden formája hittel felel a Jézus Krisztusban nyert kinyilatkoztatásra. A II. Vatikáni Zsinat világosan kijelenti: „Mivel a szerzetesi élet legfőbb szabálya az Evangéliumban bemutatott Krisztus-követés, ezt tekintse minden (szerzetes) intézmény legfőbb regulájának.”¹¹ Vegyünk egy példát a modern *Szentelek életéből*. Boldog Edward Poppe flamand egyházmegyei papot (1890-1924) megkérdezték, hogy milyen lelkiséget él. Ezt válaszolta levélben: „Melyik az én lelkiségem? Inkább mondjon el egy Üdvözleget érettem, ahelyett, hogy lelkiségem felől érdeklődne. Hát tudom én, Testvér, hogy az szentignáci vagy bencés? Csak annyit mondhatok, hogy lelkiségem alapjait rendszerint az Evangéliumban keresem, a Szentírásban.”¹²

Ilyen értelemben egy lelkiség *keresztény* vagy *szentírási* megnevezése egyenértékű. Ezzel szemben a nem keresztény lelkiségek (pl. hinduizmus, buddhizmus) eltérő úton keresik a Végtelent.

Wijngaards atya szerint a szentírási lelkiségnek négy eleme van. Aki megéli ezt a négy elemet, az éli meg a szentírási lelkiséget. A négy elem a következő: megtapasztalja Istent, ez az istenélmény, tanulmányozza, kutatja a Szentírást, hallgat a Szentlélek sugallatára, átalakítja életét. Részletezzük.

1. Az istenélmény

A Szentírást nem csak azért olvassuk, hogy belőle üdvös gondolatokat merítsünk, hanem azért, mert szeretnénk saját életünkben felfedezni Isten éltető jelenlétét. A Szentírás ugyanis nem értelmiségi szakkönyv, sem hittudományi igazságok vagy erkölcsstani alapelvek bányája. A II. Vatikáni Zsinatot megelőző időben ugyanis a teológiákon a fő tantárgy nem a szentírástudomány volt, hanem a dogmatika. A skolasztikus induktív módszer szerint igazolni kellett a felállított hittételeket a Szentírás, a Szentagyomány és a józan ész alapján (*ex Scriptura, ex Traditione, ex ratione*). A Szentírás arra szolgál, hogy valódi istenélményünk legyen, találkozzunk az élő Istennel. „Aki szeret engem, az megtartja tanításomat, s Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk, és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Jézus tehát megígérte, hogy minden ember megláthatja Istent a saját lelkében tapasztalt isteni jelenlét alapján. Ezt jelzi a lelki béke, a lelki vigaszt és a szívünkben, lelkünkben kivirágzó isteni szeretet.

A II. Vatikáni Zsinat után a katolikus Egyházban is megindult a karizmatikus megújulási mozgalom, sokszerű kiadásban. Talán eltúlozzák az élmény jelentőségét. Nem elég az igazhitűség és a tökéletes vallásgyakorlat. El kell vezetnünk híveinket ahhoz, hogy érzékenyebbek legyenek a Szentháromság Egy Isten jelenlétére. Egyszerű

¹¹ *Perfectae Caritatis kezdetű határozat a szerzetesi élet korszerű megújításáról* PC2, in: *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Budapest 2000,322.

¹² A. Buckinx-Luykx, *Edouard Poppe, un prêtre*, Rome 1976,193.

hétköznapijainkban is sokféleképpen találkozhatunk az élő Istennel: a szentségekben, elsősorban a szentmiseáldozatban és az Oltáriszentségben, a nevében összegyűlt imádkozó egyházközségben, Isten igéjének vagyis a Szentírásnak olvasásában, közösségi meghallgatásában.¹³

A szentírási lelkiségnek éppen ez az élmény a lényege: „Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. Én is szeretni fogom, és kinyilatkoztatom magam neki” (Jn 14,21). Aki a Szentírásból él, az tudja, hogy Istennel találkozott és Isten szólt hozzá. Ez az élmény nem lesz mindjárt minden szentírásolvasó számára nyilvánvaló. Van ideje a lelki szárazságnak is, a tudományos kutatásnak és az emberi megfontolásnak is. Gyakran vagyunk lelki sötétségben: tudjuk, hogy Isten igéje igaz, mégsem érinti meg pillanatnyilag szívünket. Ilyenkor is tartsunk ki Isten igéje imádkozó olvasásában, mert a kitarító imádság ismét elvezet az istenélményhez. Ebben segít két vallomás.

Ady Endre (1877-1919), *Az Úr érkezése*¹⁴

Mikor elhagytak	Nem harsonával,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,	Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Csendesen és váratlanul	Nem jött szép, tüzes nappalon,
Átölelt az Isten.	De háborus éjjel.

És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjúságom.
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.

A másik Dietrich Bonhoeffer evangélikus lelkész, teológus és ellenálló vértanú (1906- kivégezték a flossenburgi KZ-ben 1945.4.9-én). *Ének* című költeménye bejárta a világot és bekerült a magyar Evangélikus Énekeskönyvbe (1982) is.¹⁵ Az eredeti hét versszakból csak hármát idézek:

Áldó hatalmak oltalmába rejtve	S ha szenvedések kelyhét adod inni,
Csak várjuk békén mindazt, ami jó.	Mely színig töltött, keserű s nehéz,
Mert Isten őriz híven reggel, este,	Te segíts békén, hálával elvenni,
Ő hű lesz, bármit hozzon a jövő.	Hisz áldva nyújtja hű atyai kéz.

És ha az úton örömet adsz nekünk,
Ha szép napod ragyogva ránk nevet,
Biztasson, intsen sok nehéz emlékünk,
Hogy életünket szenteljük neked!

¹³ vö. SC 7: „E nagy mű végrehajtására Krisztus mindig jelen van Egyházában, kiváltképpen a liturgikus cselekményekben. Jelen van a szentmise Áldozatában, a papi szolga személyében, mert „az Áldozatot ugyanaz mutatja be most a papok szolgálata által, aki a kereszten önmagát feláldozta” (Tridentinum, Sess. XII. De ss. missae sacrificio 2), s leginkább jelen van az eucharisztikus színek alatt. Jelen van erejével a szentségekben, ezért amikor valaki kereszttel, maga Krisztus kereszttel. Jelen van igéjében, mert Ő maga beszél, amikor az Egyházban a Szentírást olvassák. Végül amikor könyörög és zsoltaóroz az Egyház, Ő van jelen, aki megígérte: „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20). *Sacrosanctum Concilium kezdetű konstitúció a szent liturgiáról* 7, in: *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Budapest 2000,48-49.

¹⁴ *A Sion-hegy alatt. Ady Endre istenes versei*, összeállította Szabó Lőrinc, Budapest 1992,45.

¹⁵ A német eredeti címe az első sor: *Von guten Mächten wunderbar geborgen*, in: *Einstmals hab ich ein Lied gewusst*, kiadja G. Beaugrand és W. von Rüden, 2. kt. Hamm ⁴é. n., 264. - A magyar fordítást az *Evangélikus Énekeskönyvből* az Új Ember 2000. október ?-i száma közölte.

2. Az Írások vizsgálása (vö. Lk 24,27, Jn 5,39)

A kinyilatkoztatást Isten kezdeményezte. Őt nem lehet megelőzni, szeretetében sem (vö. 1 Jn 4,10). Isten nem határozza el előre, hogy mennyit adjon nekünk. Mi szoktuk őt korlátozni, amikor terméketlen talajt kínálunk fel neki vagy keveset kérünk az imában. A szentek között voltak olyanok is, akik térdelve olvasták a Szentírást, mert így könnyebben meghallják Isten szavát. Úgy kellene figyelniük Isten szavára, ahogy a gyermek lesi apja szavát.

Egyesek találmra ütik fel a Szentírást, mert azt tartják, hogy Isten így közvetlenül felel kérdéseinkre. Ezt a gyakorlatot a középkorban „*sors Apostolorum*”-nak (az *Apostolok sorsvetése*) nevezték, de később az Egyház tiltotta, mert babonáságra süllyedhet. Assisi Szent Ferenc is szentmihelyhallgatás után a Szent Miklós templom papját megkérte, hogy háromszor üsse fel az evangéliumos könyvet. A hallott három jézusi mondásra rámondta: Testvérek, hallottátok, mit mondott az Úr, ez a mi szabályzatunk!¹⁶ Kis Szent Teréz, egyházdoktor, szívében hordta a leválasztott és külön bekötött négy evangéliumot. Fontos esetekben imádság után mindig felütötte. Így keresett isteni választ kérdéseire. Amikor engedelmesből írni kezdi Önéletrajzát, „letérdeltem a Mária-szobor előtt, ... s könyörögtem: vezesse kezem, hogy egyetlen olyan vonást se tegyek, amely ne volna kedves előtte. Aztán felütöttem a Szent Evangéliumot és pillantásom ezekre a szavakra esett: „Jézus ezután felment a hegyre és magához hívta, akiket kiválasztott. A választottak csatlakoztak hozzá” (Mk 3,13).¹⁷ Ebben a mondatban találta meg hivatása titkát: Jézus választott, ő csak elfogadta.

Gyakran nem találunk semmi összefüggést az olvasott szentírási szakasz és mindennapi életünk között. Ennek oka az is lehet, hogy nem vizsgáljuk eléggé az Írásokat és nem hisszük, hogy Isten minden vágyunkat kielégítheti. Az Úr Jézus Názáretben a zsinagógában felolvasta Izaiás tekercsét, és bejelentette a hallgatóság nagy megdöbbenésére: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok” (Lk 4,21). Sajnos a magyar fordítás helytelen: „szétbontotta a tekercsét, és épp azon a helyen, ahol ez volt írva” (Lk 4,17). Azt a látszatot kelti, hogy Jézus találmra tekerte ki a tekercsét. A görög eredetiben εὔρεν (*heuren*) áll, amelynek nem az a jelentése, hogy véletlenül rátalált, hanem azt jelenti, hogy szándékosan kereste és megtalálta azt a szakaszt, amelyre küldetését alapozta! Jézus ugyanis többször biztatta jó és rosszakaratú hallgatóit, apostolait is, hogy vizsgálják az Írásokat. Mint igaz Isten, ő maga volt a megtestesült Ige, de mint igaz ember, ő is vizsgálta az Írásokat.

Jézus tanítását vizsgálva meggyőződhetünk arról, hogy nyilvános működésére készülve tudatosan tanulmányozta az Írásokat vagyis a szentföldi kánonnak megfelelő ószövetségi Szentírást. Egyes szentírási helyeket előnyben részesített, másokat egyenesen beépített tanításába. Ezt lehetne Wijngaards atya szerint *Jézus bibliakutatásának* is nevezni. „Kérjete és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek” (Lk 11,9). Jézusnak ezt a mondását a szentíráskutatásra is alkalmazhatjuk. Isten ugyanis ma is szól hozzánk, de azt akarja, hogy kérjük Őt, keressük és kutassuk szavát és kitartoán zörgessünk ajtaján.

¹⁶ *A három társ legendája* 28-29, Újvidék-Szeged-Csíksomlyó 1995,36-37. A három szakasz: Mt 19,21: *Ha tökéletes akarsz lenni, menj és add el, amid van, árát oszd szét a szegények között, és kincsed lesz a mennyben.* Mk 6,8: *Semmit se vigyetek az útra.* Mt 16,24: *Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát.*

¹⁷ Ms A 2r^o = *Lisieux-i Szent Teréz önéletrajza*, Budapest ³1995,21-22.

3. A Szentlélek tanúsága

Isten szava mindenkit személyesen szólít meg, és mindenkitől személyes választ vár. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Isten a magányban nyilatkozik meg és kizárja az Egyház közösségét. A Szentírást ugyanis az Egyház nyújtja át nekem. Ehhez hozzá járul azoknak is a tanúsága, akik hitüket akarják velem megosztani. Az etiópai királynő gazdatisztje sem érti Izaiást, amíg Fülöp diakónus meg nem magyarázza neki. „Fülöp... megkérdezte: „Érted, amit olvasol?” „Hogyan érthetném – felelte -, ha nincs, aki megmagyarázza nekem?” (Csel 8,30-31).

A Szentírás nem égből pottyant könyv. A Szentírást ünnepélyesen és hivatalosan a Liturgiában olvassák fel. A szentbeszéd (homília) és a hitoktatás (katechézis) a Szentírást magyarázzák. Ezt a magyarázatot világítják meg az elkötelezett keresztények életplédái. Őket az ortodox és a katolikus Egyház Szenteknek nevezi. Ha részt veszünk bibliakörökön, ott meghalljuk mások tanúságtételét is, hogyan élnek meg a Szentírást a hétköznapi életben. Chiara Lubich (1920-2008) fokolár mozgalmá legszélesebb körben népszerűsíti az Élet igéjét: egy-egy hónapban egy-egy igét kell megélni! A Szentírás megélésének megosztása figyelmessé tesz minket Isten igéje szélesebb hatáskörére. Szent Pál is erre buzdított: „Krisztus tanítása éljen bennetek elevenen (*πλουσίως = gazdagon*, NeoVg *abundanter*, Kálvin *gazdagon*), s teljes bölcsességgel tanítsátok és intsetek egymást” (Kol 3,16).

4. Életalakítás

Elengedhetetlenül szükséges Isten igéjét hallgatni. De ez önmagában véve nem elég. Isten igéje meg kell, hogy változtassa életünket. A szentírási lelkiesség gyökere nem az a meggyőződés, hogy Isten szól hozzánk, hanem az, hogy a meghallott és elfogadott isteni Szó életünkben gyümölcsöt terem. Ezt maga az Úr Jézus így jelenti ki: „Gyümölcsöikről ismeritek fel őket” (Mt 7,16). A két fiúról szóló példabeszédben is az teljesíti apja akaratát, aki végrehajtja azt (vö. Mt 21,28-32). „Nem jut be mindenki a mennyek országába, aki mondja nekem: - Uram, Uram! Csak az, aki teljesíti mennyei Atyám akaratát” (Mt 7,21).

Sajnos éppen a Szentírás vizsgálatát is ürügyül lehet használni arra, hogy a meghallott és elfogadott isteni Szó megvalósítását halogassuk.

Anyaszentegyházunk búcsút fűz a szentírásolvasáshoz (30. engedély: Szentírásolvasás)¹⁸: „1. § *Teljes búcsút* nyerhet az a hívő, aki a Szentírás illetékes hatóságtól jóváhagyott szövegét Isten szavának kijáró tisztelettel és lelkiolvasmányként olvassa, legalább fél óráig; a rövidebb szentírásolvasással *részleges búcsú* nyerhető. – 2. § Ha valaki ésszerű okból nem tud olvasni, az előbbi teljes vagy részleges búcsúkat elnyerheti, ha a Szentírási szövegeket felolvasótól, vagy videó-, illetve hangkazettáról hallgatja.”

Az isteni Szó átélmélkedése (*Lectio Divina*), a Szentírásból fakadó imádság és a bibliakutatás célja az, hogy kiválsa bennünk a döntést: Istenhez fordulunk vagyis megtérünk. A megtérés pedig állandó keresztény magatartás, amelyet minden reggel előlről kezdünk: „Tartsatok bűnbánatot, és higgyetek az Evangéliumban” (Mk 1,15).

¹⁸ *A búcsúk kézikönyve. Szabályok és búcsúengedélyek*, Budapest 2000,96.

Végső következtetés

A Szentírás alapelveket és világnézetet közöl, de nem nyújt kész megoldásokat. A szentírási lelkeség elsősorban a mindennapi élet számára döntő. Ezért kell a Szentírást mindig a hétköznapi élet tükrében olvasni. A Szentírás nem ment fel sohasem az egyéni felelősség alól.

A helyes szentíráskutatás biztos jele a szentírási lelkeség növekedése. „És most új dolgokat jelentek ki neked, elrejtett dolgokat, amiket nem ismersz. ... Eddig nem hallottál felőlük semmit. Így aztán nem mondhatod: „Nos, én tudtam róluk” (Iz 48,6-7). Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy a Szentírás tanulmányozása sohasem ér véget. A keresztény sohasem mondhatja, hogy befejezte a Szentírás vizsgálatát. Ezért olyan szép a zsidó liturgikus gyakorlat a *Tóra örömnepén* (a Tan = Mózes öt könyve): Amikor befejezik az egy évre beosztott Tóraolvasást, felolvassák az utolsó szakaszt (*parasa*), azonnal olvasni kezdik a Tóra első *parasáját* is.¹⁹ Így fejezik ki kézzelfoghatóan, jelképesen, hogy a Szentírás olvasása sohasem ér véget, egész életen át tart.

A *Szentek életében* olvassuk, hogy olykor egyetlen egy szentírási szakaszra, sőt egyetlen mondatra tette fel a szent egész életét. Modern példa: Szent Annibale Di Francia messinai pap (1851-1927) észrevette, hogy az Úr Jézus felhívására „Kérjétek hát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratáshoz!” (NeoVg: „*Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.*” Mt 9,38) még nem alapítottak szerzetesrendet.²⁰ Így lett a *Rogacionisták* rendalapítója, akik az Úr Jézus felhívását tekintik életcéljuknak: Ima a hivatásokért, hivatásgondozás minden téren.

Fejezzük be az egyiptomi pusztai Atyák életéből vett két történettel, amelyek megvilágítják végső következtetésünket.²¹

„Egy öreg mondta: a próféták megírták a könyveiket, és jöttek a szentatyák, akik Szentírás szerint éltek. Akik utánuk jöttek, megtanulták kívülről és másolták is, míg azok, akik utóbb jöttek, az ablakmélyedésbe rakták mint hasznavehetetlen dolgokat.”²²

„Az egyik szkitisziről mondta Ábrahám abba, hogy írnok volt, és nem evett kenyeret. Egy testvér jött hozzá, s arra kérte, hogy másoljon le neki egy könyvet. Az öreg viszont, akinek szelleme elmerült a szemlélődésben, minden második sort kihagyta, és nem tette ki az írásjeleket. Amikor a testvér átvette és pótolni akarta az írásjeleket, észrevette, hogy egyes mondatok hiányoznak. Ezért így szólt az öreghez: „Egyes sorok kimaradtak, abba!” Erre azt mondta az öreg: „Menj, először cselekedd meg azt, ami le van írva, aztán gyere vissza, és majd leírom neked, ami még hátravan!”²³

¹⁹ *Szimhát Tóra (szimhász tajró, a Tóra örömnepé)*, in: Jólesz Károly, *Zsidó hitéleti kislexikon*, Budapest ³1993,223-224.

²⁰ Angelo Scelzo, *Padre Annibale M. Di Francia. Una vita copiata dal Vangelo*, Roma 1990,14-15.

²¹ Idézi P. M. Magrassi, *La Bibbia nella vita della Chiesa*, in: *I Libri di Dio*, kiadja C. M. Martini és L. Pacomio, Torino 1975,618.

²² *Cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni celor fără de nume așezate în capitolé nr. 16*, in: *Patericul*, Alba Iulia ⁴2004,463.

²³ Nr. 142 *Ábrahám 3.* in: *A szent öregek könyve. A szerzetesatyák mondásainak ábécé sorrendes gyűjteménye*, ford. és kiadja Baán István, Budapest 2001,76-77.